Teuvo Pohjolainen
2.6.2017

Lausunto eduskunnan perustuslakivaliokunnalle Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain ja rajavartiolain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta (HE 40/2017 vp)

Perustuslakivaliokunnan pyytämänä lausuntona otsikossa mainitusta asiasta esitän kunnioittavasti seuraavan:

1. Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rajavartiolaitoksen hallinnosta annettua lakia, rajavartiolakia, henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annettua lakia, poliisilakia ja ampuma-aselakia.

Esityksen mukaan Rajavartiolaitoksen virkojen eroamisikäsäännökset muutettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelaissa säädettyä eläkkeelle siirtymisen myöhentämistä. Rajavartiolaitoksen palvelussitoumuksia koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi virasta eroamisen määrittelyn ja lentävältä henkilöstöltä vaadittavan sitoumuksen osalta. Raja- ja merivartiokoulussa opiskelevan käyttäytymisvelvoitetta ja velvollisuutta käyttää virkapukua koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkennettavaksi.

Rajavartiolakiin, henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin ja ampuma-aselakiin on tarkoitus tehdä eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta johtuvat lakitekniset muutokset. Rajavar-

tiolakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset valtioneuvoston yleisistunnon päätöksenteosta ja Euroopan unionin nopeisiin rajainterventioryhmiin kuuluvien virkamiesten toimivaltuuksista tilanteessa, jossa Suomi on velvoitettu vastaanottamaan Euroopan raja- ja merivartioviraston koordinoimaa tukea alueelleen ilman omaa pyyntöään. Poliisilakiin ehdotetaan vastaavasti lisättäväksi säännökset poliisin osallistumisesta Euroopan raja- ja merivartioviraston palautustoimenpiteisiin, operaatioihin ja muuhun toimintaan.

Hallituksen esitys liittyy hallituksen esitykseen sisäministeriön hallinnonalan kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 107/2016 vp), josta perustuslakivaliokunta on antanut lausuntonsa 66/2016 vp.. Sanottuun hallituksen esitykseen sisältyvissä rajavartiolain ja poliisilain muutosehdotuksissa on muutoksia osin samoihin säännöksiin, joita koskevia muutosehdotuksia sisältyy nyt annettavaan esitykseen.

Nyt ehdotettuja lainmuutoksia on arvioitava suhteessa perustuslain 1 §:n täysivaltaisuussäännökseen sekä eräisiin perusoikeussäännöksiin (ainakin PeL 18 ja 15 §). Hallituksen esitykseen sisältyvissä säätämisjärjestysperusteluissa on arvioitu palvelussitoumuksen ja eroamisikää koskevien muutosten suhdetta perustuslain sääntelyyn sekä kysymystä täysivaltaisuudesta ottaen huomioon ehdotetut muutokset Rajavartiolakiin ja Poliisilakiin.

2 Tuki Euroopan raja- ja merivartiovirastolta

Esillä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvissä lakiehdotuksissa ehdotetaan tarkennettavaksi ja täydennettäväksi poliisilain ja rajavartiolain säännöksiä kansainvälisen avun pyytämistä ja antamista koskevassa päätöksenteossa (ehdotettu Laki rajavartiolain muuttamisesta 15 a § ja ehdotettu Laki poliisilain 9 luvun muuttamisesta 9 a §).

> *Sinänsä avun pyytäminen ja antaminen poliisi- ja rajavartiolaitoksen osalta perustuu suurelta osaltaan vakiintuneeseen Prüm- ja Atlas-yhteistyöhön, joiden on katsottu vakiintuneesti kuuluvan tavanomaisen kansainvälisen yhteistyön piiriin.*

Ehdotuksessa rajavartiolain muuttamisesta (15 a §) on säännökset nopean rajaintervention käynnistämistä koskevan pyynnön esittämisestä ja päätöksenteosta toimenpiteistä Suomen

vastaanottaessa EU:n raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan mukaista kiireellisiä toimia edellyttävässä tilanteessa ulkorajoilla. ehdotuksen mukaan pääsääntö on, että valtioneuvoston yleisistunto päättää näistä asioista, mutta jos yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen kohdistuva uhka edellyttää apupyynnön kiireellistä esittämistä, sisäministeri voi esittää pyynnön, kunnes valtioneuvoston yleisistunto ratkaisee asian.

On syytä varmistaa, että ehdotetut säännökset ovat sopusoinnussa kansainvälisen avun pyytämistä ja antamista koskevien säännösten kanssa myös silloin, kun kysymyksessä on ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävästä asiasta tai laajakantoisesta ja periaatteellisesti tärkeästä asiasta (vrt. PeVL 17/2017 vp). Tältä osin on syytä ottaa huomioon PeL 67 §:n sääntely.

”Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin arvioinut hallituksen esitykseen sisältyvää säännösehdotusta, jonka mukaan ministeriölle olisi kiireellisessä tilanteessa voitu osoittaa rajoitetusti päätösvaltaa kansainvälisen avun antamisessa tai pyytämisessä. Valiokunnan mukaan perustuslaki ei mahdollista sitä, että tavallisella lailla voitaisiin säätää poikkeuksia perustuslain 67 §:n mukaan määräytyvästä valtioneuvoston yleisistunnon ja ministeriöiden välisestä toimivallan jaosta. Lakiehdotuksessa tarkoitetut kansainvälisen avun antaminen ja pyytäminen olivat perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan suurelta osin sillä tavoin laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita, ettei päätöksentekoa niistä voitu perustuslain 67 §:stä johtuvista syistä uskoa ministeriölle. Ministeriön toimivallan ulkopuolelle tuli rajata lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin 4—6 kohdassa tarkoitettu apu. Tällainen muutos oli edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä (PeVL 64/2106 vp, s. 6).

Ulkoasiainvaliokunnan mietintöluonnoksessa ehdotetaan, että lain 4 §:n 1 momentissa säädetään ministeriön toimivallasta. Momentin mukaan asianomainen ministeriö voi päättää avun antamisesta ja pyytämisestä, jos 1 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua apua koskevaa 2 §:ssä tarkoitettua päätöstä ei ole mahdollista tehdä riittävän nopeasti poikkeuksellisen kiireellisessä ja vakavassa tilanteessa, jossa on kyse avun antamisesta tai sen pyytämisestä Suomen ja Euroopan unionin tai sen muiden jäsenvaltioiden kesken taikka Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä.

Mietintöluonnoksessa 4 §:n 1 momentin soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti 1 §:n 1 momentin 4—6 kohdassa tarkoitetusta avusta päättäminen. Perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin lain soveltamisen kannalta vielä huomiota siihen, että myös 1 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetusta avusta päätettäessä voi yksittäisessä tilanteessa olla kyse laajakantoisesta ja periaatteellisesti tärkeästä asiasta. Tällöin ministeriö ei perustuslain 67 §:stä johtuvista syistä voi päättää asiasta (ks. myös PeVL 6/2002 vp, s. 2).

Lisäksi useampi kuin yksi lakiehdotuksen soveltamisalaa koskevista 1 §:n 1 momentin kohdista voi olla samanaikaisesti käsillä. Esimerkiksi ministeriön kiireelliseen päätöksentekotoimivaltaan sinänsä kuuluva merkittäviä sotilaallisia voimavaroja sisältävä apu voi samanaikaisesti olla ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävää ja siten rajautua ministeriön päätösvallan ulkopuolelle myös 4 §:ssä tarkoitetuissa kiireel-

> lisissä tapauksissa. Tätä seikkaa olisi mahdollista vielä korostaa esimerkiksi muotoilemalla 4 §:n säännös poissulkevaksi (esim. "Tämän momentin mukaisessa menettelyssä ei voida tehdä päätöstä 1 §:n 1 momentin 4—6 kohdassa tarkoitetusta avusta.").”

Sisäministeriön toimialan kansainvälisen avun pyytämistä säännellään siltä osin kuin päätöksenteko kuuluu ylimmille valtioelimille, lakiehdotuksessa kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta (HE 72/2016 vp), josta perustuslakivaliokunta on esittänyt tuoreet lausuntonsa (PeVL 64/2016 vp ja PeVL 17/2017 vp). Ilmeistä on, että kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annettavaa lakia sovellettaisiin aina siinä säädettyjen edellytysten täyttyessä.

> *Perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan 66/2016 vp, että tällaisessa tapauksessa on perusteltua lisätä lakiin maininta kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetun lain menettelysäännösten ensisijaisuudesta myös suhteessa nyt ehdotetun rajavartiolain muuttamisesta annetun lakiehdotuksen 15 a §:n tarkoittamissa tilanteissa (esim. ”Jollei kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetusta laista muuta johdu…”).*

3 Kysymys täysivaltaisuudesta

Ehdotetut säännösmuutokset merkitsevät kansainvälisen yhteistyön lisäämistä mm. siten, että Rajavartiolain 35 a §:n muutoksen nojalla nopean rajainterventioryhmän jäsenellä, jonka Frontex on lähettänyt Suomeen raja- ja merivartiostoasetuksen 19 artiklan perusteella ilman Suomen esittämää pyyntöä, olisi rajavartiomiehelle säädetty toimivalta suorittaa toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen ohjeiden mukaisesti Schengenin rajasäännöstön mukaisia tehtäviä lukuun ottamatta 14 artiklan mukaista päätöstä evätä maahanpääsy. Lisäksi mainitulla virkamiehellä olisi oikeus voimakeinojen käyttämiseen toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa, jos hänen kotijäsenvaltionsa on antanut siihen suostumuksen eikä oikeutta ole rajoitettu raja- ja merivartiostoasetuksen 16 artiklassa tarkoitetussa toimintasuunnitelmassa tai 21 artiklassa tarkoitetuissa Suomen antamissa ohjeissa.

Poliisilain 9 luvun 9 b §:n nojalla vieraan valtion virkamiehellä olisi Euroopan raja- ja merivartioviraston palauttamistehtävissä suomalaisen poliisimiehen tai rajavartiomiehen ohjeiden mukaisesti käyttää sellaisia poliisimiehelle kuuluvia toimivaltuuksia, joita suomalainen poliisimies tai rajavartiomies hänelle toimivaltansa nojalla osoittaa. Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä olisi oikeus suomalaisen poliisimiehen tai rajavartiomiehen ohjauksessa käyttää sellaisia voimakeinoja, joita poliisimies tai rajavartiomies toimivaltansa nojalla hänelle osoittaa.

Raja- ja merivartiostoasetuksen 40 artiklassa säädetään ryhmien jäsenten tehtävistä ja toimivaltuuksista. Tehtäviään hoitaessaan ja valtuuksiaan käyttäessään ryhmien jäsenten on noudatettava unionin oikeutta ja kansainvälistä oikeutta sekä otettava huomioon perusoikeudet ja vastaanottavan jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö.

Perustuslain 1 §:n mukaan Suomi on täysivaltainen tasavalta. Täysivaltaisuuden tulkinnassa on olennaista myös 1 §:n 3 momentti, jonka mukaan Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi. Samassa momentissa todetaan myös, että Suomi on Euroopan unionin jäsen.

Perustuslain täysivaltaisuussäännöksiä tulkittaessa on perustuslakivaliokunnan mukaan (esim. PeVL 66/2016 vp ja PeVL 3/2016 vp) jo vakiintuneesti otettu huomioon Suomen jäsenyys useissa kansainvälisissä järjestöissä ja erityisesti Euroopan unionissa (HE 1/1998 vp, s. 71—72, PeVL 56/2006 vp, s. 2/II ja PeVL 1/2007 vp, s. 2/II, PeVM 9/2010 vp, s. 10/I)).

Perustuslain täysivaltaisuussäännösten tulkitseminen siitä lähtökohdasta, että Suomi on Euroopan unionin jäsen, on valiokunnan aiempien kantojen mukaisesti tarkoittanut sen seikan huomioon ottamista, että jäsenyys on merkinnyt nimenomaan täysivaltaisuuden rajoituksia julkisen vallan eri lohkoilla (PeVL 66/2016 vp, PeVL 1/2007 vp, s. 2—3, PeVL 36/2006 vp, s. 5/I). Käytännössä tulkinta on vaikuttanut siihen, että sellaisia velvoitteita, joilla on liityntä Euroopan unioniin, on lähtökohtaisesti pidetty täysivaltaisuussäännösten kannalta ongelmattomina (PeVM 9/2010 vp, s. 10/I).

Perustuslakivaliokunta on arvioinut perusteellisesti kysymystä täysivaltaisuudesta käsitellessään valtioneuvoston U -kirjelmää 2/2016 koskien Euroopan parlamentin ja neuvoston

Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmää koskevaa asetusehdotusta (PeVL 3/2016). Siinä valiokunta totesi mm.:

> ”Valtioneuvoston kirjelmässä on tarkasteltu yksityiskohtaisesti asetusehdotuksen suhdetta perustuslain 1 §:n sisältämään täysivaltaisuussääntelyyn ja etenkin perustuslakivaliokunnan aiempaan rajavalvontasääntelyä koskevaan käytäntöön (PeVL 9/2009 vp, PeVL 1/2007 vp ja PeVL 28/ 2002 vp). Perustuslakivaliokunta toteaa, että arvioinnin perusteet ovat kuitenkin jossain määrin muuttuneet mainittujen lausuntojen antamisen jälkeen. Ensinnäkin on otettava huomioon, että Lissabonin sopimus tuli voimaan 1.12.2009. Lissabonin sopimuksella poistettiin entisiin perussopimuksiin sisältynyt ns. pilarirakenne. Tämän mukaisesti ns. III pilarin muodostaneet poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla siirtyivät selkeästi unionin toimivaltaan. Nykyisin vapauden turvallisuuden ja oikeuden aluetta (SEUT V osasto) koskevaa lainsäädäntöä annetaan unionilla olevan toimivallan perusteella. Lisäksi perustuslain 1 §:n 3 momenttiin on lisätty vuonna 2012 voimaan tulleella muutoksella nimenomainen maininta Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa.
>
> Perustuslain täysivaltaisuussääntely ei perustuslakivaliokunnan mielestä ole kuitenkaan käynyt kokonaan merkityksettömäksi tarkasteltaessa sellaisia perinteisesti valtion täysivaltaisuuteen liittyviä unionin lainsäädäntöehdotuksia, josta raja- ja merivartiojärjestelmää koskevassa unionitason sääntelyssäkin on kysymys. Suomen kantaa ehdotettavaan unionilainsäädäntöön muodostettaessa on perustuslakivaliokunnan mielestä siten edelleen asianmukaista ottaa huomioon myös perustuslain 1 §:n täysivaltaisuussääntely. Etenkin perustuslain 1 §:n 3 momentin osoittamat päämäärät kansainväliseen yhteistyöhön osallistumiselle kohdistuvat myös Suomen toimintaan Euroopan unionin jäsenenä (HE 60/2010 vp, s. 34—35)
> .
> Perustuslain täysivaltaisuussäännöksiä tulkittaessa on jo vakiintuneesti otettu huomioon Suomen jäsenyys useissa kansainvälisissä järjestöissä ja erityisesti Euroopan unionissa (HE 1/1998 vp, s. 71—72, PeVL 56/2006 vp, s. 2/II ja PeVL 1/2007 vp, s. 2/II, PeVM 9/2010 vp, s. 10/I)). Perustuslain täysivaltaisuussäännösten tulkitseminen siitä lähtökohdasta, että Suomi on Euroopan unionin jäsen, on valiokunnan aiempien kantojen mukaisesti tarkoittanut sen seikan huomioon ottamista, että jäsenyys on merkinnyt nimenomaan täysivaltaisuuden rajoituksia julkisen vallan eri lohkoilla (PeVL 1/2007 vp, s. 2—3, PeVL 36/2006 vp, s. 5/I). Käytännössä tulkinta on vaikuttanut siihen, että sellaisia velvoitteita, joilla on liityntä Euroopan unioniin, on lähtökohtaisesti pidetty täysivaltaisuussäännösten kannalta ongelmattomina (PeVM 9/2010 vp, s. 10/I).”

Suomen täysivaltaisuutta koskevan PeL 1 §:n kannalta on kuitenkin merkityksellistä myös se, millainen toimivalta ja millainen johto sellaisella virkamiehellä Suomessa on, joka Suomen pyynnöstä antaa apua Suomelle (PeVL 66/2016 vp. Ehdotusten mukaan (2. lakiehdotuksen 35 a § ja 4. lakiehdotuksen 9 b §) vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on avustustilanteessa Suomen alueella oikeus käyttää sellaisia rajavartiomiehelle ja poliisimiehelle kuuluvia toimivaltuuksia, joita suomalainen rajavartio- tai poliisimies toimivaltansa nojalla ja hänen ohjauksessaan hänelle osoittaa.

Koska vieraan valtion virkamiesten toimivaltuudet Suomessa on sidottu paitsi Suomen esittämään avustuspyyntöön myös suomen viranomaisten johtoon ja ohjaukseen sekä suomalaisille virkamiehille lainsäädännössä asetettuihin toimivaltuuksiin, en pidä ehdotettua sääntelyä PeL 1 §:n kannalta ongelmallisena. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin lausunnossaan 66/2016 vp kiinnittänyt huomiota siihen, että apua antavat toisen valtion virkamiehet perehdytetään asianmukaisesti muun muassa voimassa olevaan kansalliseen toimivaltuussääntelyyn.

4 Eroamisikä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Rajavartiolaitoksen sotilasvirkojen eroamisiät nostettaisiin vastaamaan julkisten alojen eläkelain ja julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain mukaisia alimpia vanhuuseläkeikiä. Muutoksen tarkoituksena on estää tilanne, jossa palvelussuhde päättyy eroamisiässä ilman oikeutta vanhuuseläkkeeseen. Eroamisiät noudattavat eläkeuudistuksen mukaisia alimpia vanhuuseläkeikiä, jotka jo ovat tulevien eläkkeensaajien tiedossa. Eroamisikäsääntely ei juuri vaikuta vanhuuseläkkeen määrään. Eroamisiän nosto voi tosin parantaa karttuvaa eläkettä, mutta samalla eläkkeen enimmäismäärä saattaa leikata lisäkarttuman.

Kysymys eroamisiän nostamisesta rinnastuu eläkeiän nostamiseen. Sinänsä on perusteltua, että eroamisikä kytketään eläkeikään. Perustuslakivaliokunta on arvioinut laajasti eläkeiän muuttamista lainsäädännöllä lausunnossaan 5/2015 vp.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös lain alasta kattaa perustuslakiesityksen nimenomaisen perustelumaininnan ja perustuslakivaliokunnan siihen pohjautuvan lausuntokäytännön mukaan myös virkamiesten oikeusaseman perusteet (PeVL 3/2000 vp, PeVL 1/2005 vp, PeVL 41/2005 vp, PeVL 51/2006 vp ja PeVL 9/2009 vp). Virkamiehen eroamisikä kuuluu kiistatta näihin perusteisiin. Perustuslakivaliokunta on lisäksi aiemmin katsonut, että pakollisen eroamisiän säätäminen työntekijälle on mahdollista vain perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset täyttävällä lailla (PeVL 60/2002 vp, PeVL 9/2009 vp).

Hallituksen esitykseen sisältyvä eroamisikää koskeva sääntely täyttää edellä sanotut edellytykset. Nuorempia ikäluokkia koskeva eroamisiän muutos on sidottu eliniän pitenemiseen sopeutettuihin eläkeikiin, jotka vahvistetaan julkisten alojen eläkelain 95 §:n nojalla sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Nuorempia ikäluokkia koskeva eliniän odotteeseen sidottu alinta eläkeikää koskeva sääntely puolestaan toteutetaan siten, että henkilö saa tietää alimman vanhuuseläkeikänsä hyvissä ajoin ennen eläkkeelle jäämistä. Muutosten vuosittaista vaihtelua on myös rajoitettu, joten alin eläkeikä ei voi nousta kovin tuntuvasti edelliseen ikäluokkaan verrattuna. Nämä seikat lisäävät muutosten ennakoitavuutta ja pehmentävät eliniän odotteen mahdollisista muutoksista aiheutuvia vaikutuksia myös eroamisiän muuttumiseen.

Edellä esitetyistä syistä en pidä eroamisiän ehdotettua sääntelyä perustuslain kannalta ongelmallisena.

5 Palvelussitoumus

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi säännöksiä Rajavartiolaitoksen palvelussitoumuksista. Korvausvelvollisuus palvelussitoumusaikana koskisi jatkossa opiskelijan opintojen keskeytymisen tai keskeyttämisen lisäksi myös tilannetta, jossa opiskelija ei valmistuttuaan ota vastaan Rajavartiolaitoksen virkaa. Korvausvelvollisuus koskisi Rajavartiolaitoksen virkamiehen irtisanoutumisen lisäksi tilannetta, jossa virkamies hakeutuu valtion muun organisaation palvelukseen siten, että viran vastaanottamisen perusteella virkamies katsotaan valtion virkamieslain nojalla eronneeksi aikaisemmasta virastaan sekä tilannetta, jossa virkamiehen virkasuhde puretaan. Palvelussitoumuksen vaatiminen koskisi lentävän henkilöstön virkamiehen lisäksi myös lentävään henkilöstöön koulutettavaa virkamiestä. Lentävän henkilöstön virkamiehen ja lentävään henkilöstön koulutettavan palvelussitoumus olisi kuitenkin harkinnanvarainen.

Palvelussitoumus on kirjallinen sitoumus siitä, että henkilö palvelee koulutustaan vastaavassa rajavartiolaitoksen virassa säännöksessä erikseen määritellyn enimmäisajan.

Palvelussitoumus on valtiosääntöoikeudellisesti arvioiden perusoikeusrajoitus, joka kohdistuu perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattuun henkilökohtaiseen vapauteen ja 18 §:n 1 momentissa turvattuun oikeuteen hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Ehdotettu palvelussitoumusjärjestely on ymmärrettävä, koska tässä tarkoitetuille henkilöille annetaan maksutta opiskelun ajalta muun muassa opetus, majoitus, muonitus ja vaatetus.

> *Palvelussitoumuksen kestosta ja sitoumuksen purkautumiseen liittyvästä taloudellisesta korvausvelvollisuudesta on säädetty laissa riittävän täsmällisesti. Säännös ei ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallinen, ei myöskään perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta (PeVL 31/2008 vp — HE 62/2008 vp, ks. myös PeVL 13/2001 vp, s. 2—3).*